

EGZAMIN

(Bacalaureat)

W KINACH OD 25 LISTOPADA 2016

DYSTRYBUCJA W POLSCE

Al. Wojska Polskiego 41/43, 01-503 Warszawa
tel.: (+4822) 536 92 00, fax: (+4822) 635 20 01
e-mail: gutekfilm@gutekfilm.pl <http://www.gutekfilm.pl>

EGZAMIN

Scenariusz i reżyseria

Cristian Mungiu

Zdjęcia

Tudor Vladimir Panduru

Montaż

Mircea Olteanu

Kostiumy

Brandusa Ioan

Scenografia

Anca Perja

Obsada

Adrian Titieni

Maria Drăguș

Lia Bugnar

Mălina Manovici

Vlad Ivanov

Producent

Cristian Mungiu

Producent wykonawczy

Tudor Reu

Współproducenci

Pascal Caucheteux

Jean-Pierre Dardenne

Luc Dardenne

Jean Labadie

Vincent Maraval

Grégoire Sorlat

Produkcja

Mobra Films

Why Not Productions

Les Films du Fleuve

France 3 Cinéma

Rumunia, Francja, Belgia

rok produkcji: 2016

czas trwania: 128 minut

DCP

OPIS FILMU

Romeo Aldea żyje od lat w małżeństwie, w którym nie ma miłości. Z uwagi na dobro dziecka odsuwa od siebie decyzję o rozwodzie, jednocześnie utrzymując potajemne kontakty z kochanką. Najważniejsze jest dla niego szczęście dorastającej córki, dla której zrobiłby wszystko. Próbuje stworzyć jej jak najlepsze warunki do startu w dorosłe życie i marzy o tym, by celująco zdała maturę, a potem wyjechała na studia do Wielkiej Brytanii. Jednak w obliczu dramatycznego zdarzenia bezgraniczna miłość i dobre chęci okażą się niewystarczające. Kłamstwa, hipokryzja i konieczność kompromisów uruchamiają lawinę wydarzeń, które wystawią mężczyznę i jego bliskich na próbę.

„Egzamin” to nagrodzony za najlepszą reżyserię w Cannes najnowszy film laureata Złotej Palmy za „4 miesiące, 3 tygodnie, 2 dni”. Przenikliwy obraz współczesnego człowieka rozdartego między wyznawanymi wartościami, a coraz dalej idącymi kompromisami.

GŁOSY PRASY

Ten film jest jak potężny cios, uzmysławiający człowiekowi, jak wygląda życie w społeczeństwie, w którym każdy jest skorumpowany. (...) Napięcie na ekranie dorównuje niejednemu thrillerowi.
The Huffington Post

Mistrz Mungiu nie zawodzi oczekiwań: całość jest doskonale skonstruowana i jak najbardziej wiarygodna.
Variety.

Prawdziwa perła w tegorocznym – wyjątkowo mocnym – programie Cannes.
The Guardian

Intymny, imponujący, a zarazem błyskotliwie inteligentny film – jak bardziej ludzki Haneke bez chęci do oceniania.
The Playlist

Misternie skonstruowana opowieść, która pozostaje w pamięci jeszcze długo po projekcji.
BFI

Inteligentna, subtelna, moralnie niejednoznaczna i, mówiąc szczerze, genialna opowieść o korupcji, która każe nam się zastanowić, czy kiedykolwiek jest ona uzasadniona.
One Room With a View

Gdyby potrzeba było dodatkowych dowodów na potwierdzenie miejsca Cristiana Mungiu w panteonie najlepszych europejskich reżyserów, oto jest „Egzamin” – jego najdojrzalszy jak dotąd film.
Screen Daily

REŻYSER O FILMIE

KIM JEST ROMEO ALDEA?

Zbliżające się pięćdziesiąte urodziny byłyby wystarczająco trudne dla Romea Aldei i bez tych kilku kompromisów, na które poszedł w życiu. Po prostu tak wyszło. Może to kwestia wychowania albo zwyczajnego dopasowania do tego, co robili wszyscy wokół. Może to coś, co człowiek wynosi ze szkoły – albo świadomość, że twój umysł, dusza i serce nie są zdolne do niczego większego.

Kiedy zaś pójdzie się już na pierwszy kompromis, drugi i trzeci stają się łatwiejsze – człowiek powoli godzi się ze świadomością, że kompromis jest częścią życia, a tak poza tym są przecież różne rodzaje kłamstwa, różne kompromisy i różne sytuacje.

No cóż – gdyby świat był uczciwy i sprawiedliwy, można by samemu być uczciwym i sprawiedliwym. Gdyby wszyscy dookoła szanowali prawdę i prawo, człowiek robiłby to samo. Niestety jednak życie wygląda nieco inaczej, a przecież nikt nie chce być durniem, głupcem, ofiarą losu – i tak dalej. W życiu trzeba być elastycznym, radzić sobie z różnymi śliskimi sytuacjami i w każdym przypadku decydować, co jest właściwe, a co nie, na jaki kompromis można sobie pozwolić, jakie działania są do zaakceptowania i gdzie leżą granice.

Kiedy już pójdzie się na pierwszy poważny kompromis, nie ma odwrotu. Nie można wcisnąć klawisza „Reset” i zacząć od nowa – stało się, trzeba dalej podążać raz obraną drogą, bez względu na konsekwencje. Teraz bowiem z ludźmi, którzy byli świadkami twoich działań albo ci pomogli, łączy cię relacja współsprawstwa. Znają twoją tajemnicę, wiedzą o czymś, co od tej pory będziesz starał się ukryć, być może na zawsze. Ten współdziałanie sprawia, że stajesz się więźniem w sieci koneksji, porozumień, wzajemności, winy i kłamstw – sieci, którą cały czas trzeba tkać. Nie ma tu miejsca na otwartość i nie ma odwrotu – to staje się drugą naturą, częścią życia. Czasem się to zauważa, ale wtedy trzeba szybko wyrzucić z głowy takie myśli, żeby człowiek mógł dalej ze sobą wytrzymać. Zawsze można się uspokoić, że przecież nic takiego się nie stało, to nie koniec świata, w końcu nikogo się nie zabiło, to tylko życie.

PEWNEGO DNIA POJAWIA SIĘ DZIECKO

Wtedy człowiek zaczyna zadawać sobie pytania. Co powinno się powiedzieć swoim dzieciom? Na co trzeba je przygotować? Czy należy je poprowadzić drogą, którą samemu się obrało – czy raczej zachęcać je do tego, aby pozostały wierne swoim zasadom bez względu na wszystko, skoro ich wędrówka dopiero się rozpoczyna i nie są jeszcze nic nikomu dłużne? W końcu jako rodzic chce się dla nich jak najlepiej. Ale co jest dla nich najlepsze? Na jaki świat trzeba je przygotować – ten, w którym samemu się dorastało czy ten zagranicą? Świat rzeczywisty czy idealny? Co powinno się im wpoić: walkę z całych sił o własny komfort czy szacunek dla innych i walkę także o ich wartości? Czy cel uświęca środki?

Zgeneralizowane wzorce myślenia i działania stają się normą – to one wyznaczają etyczne granice społeczeństwa, także w tych społeczeństwach, w których wszyscy uskarżają się na korupcję. Oczywiście mowa o korupcji innych ludzi, nie naszej własnej. Samych siebie nie

dostrzegamy, jesteśmy bez zarzutu. Skarżymy się na to, że mamy już dość życia wśród kłamstw, oszustwa i niesprawiedliwość są dla nas nie do zniesienia, a mimo to nie ujawniamy tych działań ani się im nie sprzeciwiamy. Co może zrobić jeden człowiek przeciwko całemu światu, który tak jest urządony i tak już działa? Czy jedna osoba może samodzielnie to zmienić? Nie. Czy można by chociaż spróbować? Kiedy pojawia się to pytanie, to już zbyt trudne, jest już za późno. Może w takim razie to zadanie dla naszych dzieci? Pewnie mogłyby spróbować, ale czy rodzice powinni życzyć swoim dzieciom takiego życia? Czyż nie chcielibyśmy, aby nasze dzieci były szczęśliwe i dobrze urządzone, mając nadzieję, że pojawi się ktoś inny, kto naprawi świat, ponosząc wszystkie ofiary, których wymaga takie przedsięwzięcie? Dlaczego to moje dziecko powinno w tym celu cierpieć?

O RÓŻNYCH POZIOMACH ZNACZEŃ

„Egzamin” przede wszystkim naświetla ten moment, kiedy człowiek zdaje sobie sprawę z tego, że większość życia ma już za sobą. Wszystkie ważne decyzje zostały podjęte i dlatego jest się w tym, a nie innym miejscu. Często życie w tym wieku nie wygląda tak, jak wyobrażaliśmy to sobie za młodu. Ale stało się i nic już za bardzo nie można zmienić. Jest jednak coś, co można zrobić. Coś, co nadałoby sens wszystkim niepowodzeniom, jakie ma się na koncie: wciąż można uratować własne dzieci, przekazać im dobrą naukę, pomóc im podjąć lepsze decyzje niż te, które samemu się podjęło. Nie jest jednak łatwo zadecydować, co powinno się wpoić własnym dzieciom.

„Egzamin” to opowieść o kompromisach i zasadach, o decyzjach i wyborach, o indywidualizmie i solidarności, a także o wychowaniu, rodzinie i starzeniu się. To opowieść o rodzicu, który zastanawia się, co jest najlepsze dla jego dziecka – czy powinno ono radzić sobie w prawdziwym świecie czy ciągle mieć pod górkę, starając się postępować uczciwie i zmienić świat na tyle, na ile to możliwe.

Romeo Aldea doszedł do tego momentu w życiu, kiedy czuje, że ziemia powoli osuwa mu się spod stóp. Nie jest już młody, ale nie jest jeszcze stary. Jego małżeństwo się rozpada, jego matka jest stara i schorowana, a jego córka dojrzała do samodzielnej podróży przez życie. Zastanawia się, jak będzie wyglądał jego świat, kiedy córka opuści już rodzinny dom i co przyniesie następne pięć, dziesięć czy dwadzieścia lat jego życia. Co ma teraz zrobić? Nie ma żadnych odpowiedzi na to pytanie – przeżywa po prostu wielki niepokój i odczuwa presję,

aby dalej podejmować codzienny trud rutyny i przetrwania. Ale czy to jeszcze jest życie? Co może zrobić, aby ostrzec swoje dziecko i tak poprowadzić córkę, aby – kiedy będzie w jego wieku – nie znalazła się w tym samym martwym punkcie?

Opowieść Romea Aldei to też opowieść o społeczeństwie i jego instytucjach. Czy istnieje jakiś związek między kompromisami, korupcją, wychowaniem a ubóstwem? Czy możemy wychować nasze dzieci w inny sposób niż ten, w jaki nas samych wychowano?

Istotą narracji w takim filmie jak ten nie jest wyjaśnienie wszystkich poruszanych przez niego tematów czy znaczeń, ale niedopuszczenie do ich zbytowego zawężenia. Język zawsze jest abstrakcyjny, komunikacja zawsze nieprecyzyjna, a szczegóły czasem przekazują tyle samo treści, co sama opowieść. Specyficzny charakter kina polega właśnie na tych szczegółach, które można dostrzec, wyłącznie oglądając film: nieprzetłumaczalna postawa, uczucie niepewności, niejasny stan umysłu – wszystkie te rzeczy, których nie da się oddać słowami.

CO TO ZA KINO?

„**Egzamin**” to ten rodzaj kina, które ceni sobie rzeczywistość i realizm. Oczywiście film to nie rzeczywistość – po prostu wykorzystuje on codzienne życiowe sytuacje uchwycone w czasie rzeczywistym, bez ingerencji montażysty. Na nowo porządkuje chwile, które mogłyby stanowić rzeczywistość – rzeczywistość bardziej zorganizowaną i ustrukturyzowaną niż prawdziwe życie.

Opowieść podąża za chronologią wydarzeń, ale pozostaje subiektywnym obrazem, ograniczonym do percepcji głównego bohatera. Stawia sobie za cel przekazanie jego uczuć i wątpliwości – jednak wyłącznie za pośrednictwem obserwacji z dystansu.

Liczy się tylko prawda zawarta w każdej chwili. Osobiste poglądy reżysera na poruszone w filmie kwestie moralne, gra aktorska czy styl operatora – nic nie powinno odwracać uwagi widzów od ciągu następujących po sobie wydarzeń ani utrudniać im dojścia do własnych konkluzji na temat tej historii, postaci, a także kwestionowanych wartości i poglądów.

Jeśli zaś film zachęci ich do refleksji nad własnymi życiowymi wyborami, momentami, w których uciekli się do kłamstwa czy dawnych decyzji – byłaby to wspaniała wartość dodana.

Filmy tworzy się po to, aby opowiadać historie, zadawać pytania i pogłębiać nasze dociekania na temat świata wokół nas. Otacza nas jednak wiele historii. Filmowiec musi zadać sobie pytanie: dlaczego wybrałem właśnie tę opowieść? Miejmy nadzieję dlatego, że w pewnym momencie życia wydawała mu się ona najważniejsza. I czuł przymus, aby przekazać ją dalej w poczuciu, że powie innym coś istotnego.

O REŻYSERZE

Cristian Mungiu (ur. w Jassach w 1968 r.) to rumuński reżyser i scenarzysta. Zanim zajął się kinematografią, pracował jako nauczyciel i dziennikarz prasowy, radiowy oraz telewizyjny.

Jego pełnometrażowy debiut „**Zachód**” miał premierę w sekcji *Quinzaine des Réalisateurs* na festiwalu w Cannes w 2002 r. i osiągnął wielki sukces frekwencyjny w Rumunii.

W 2007 r. jego drugi film fabularny, „**4 tygodnie, 3 tygodnie i 2 dni**”, zdobył w Cannes Złotą Palmę. Obraz ten został następnie uhonorowany szeregiem nagród dla najlepszego filmu roku przyznawanych przez różne międzynarodowe stowarzyszenia krytyków. Zdobył także 2 Europejskie Nagrody Filmowe: dla najlepszego filmu i najlepszego reżysera.

Mungiu wrócił do Cannes w 2009 r. jako scenarzysta, producent i jeden z reżyserów „**Opowieści Złotego Wieku**” – zbioru pięciu

noweli filmowych o komunistycznych absurdach Rumunii; a następnie w 2012 r. jako scenarzysta i reżyser „**Za wzgórzami**”, nagrodzonego za najlepszy scenariusz i z laurami dla najlepszych aktorek.

W 2013 r. reżyser zasiadał w jury Festiwalu Filmowego w Cannes.

„**Egzamin**” to jego piąty film pełnometrażowy.

FILMOGRAFIA

- 2016   **EGZAMIN**
Festiwal Filmowy w Cannes 2016 – Nagroda dla Najlepszego Reżysera
- 2012   **ZA WZGÓRZAMI**
Festiwal Filmowy w Cannes 2012 – Nagroda za Najlepszy Scenariusz
- 2009   **OPOWIEŚCI ZŁOTEGO WIEKU**
- 2007   **4 MIESIĄCE, 3 TYGODNIE I 2 DNI**
Festiwal Filmowy w Cannes 2007 – Złota Palma
Europejska Nagroda Filmowa dla najlepszego reżysera i najlepszego filmu
- 2002   **ZACHÓD**
Festiwal Filmowy w Cannes 2002 – *Quinzaine des Réalisateurs*
- 2000   **NICI O ÎNTÂMPLARE** (krótki metraż)
CORUL POMPIERILOR (krótki metraż)
ZAPPING (krótki metraż)
- 1998   **MÂNA LUI PAULISTA** (krótki metraż)